

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na
predodprtju razstave Art Vital – 12 let tandem Ulay / Marina Abramović
Ljubljana, 29. november 2025**

Velja govorjena beseda!

Spoštovani Blaž Peršin, direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane.

Spoštovani župan Ljubljane Zoran Janković.

Cenjeni ustvarjalci razstave.

Spoštovane ljubiteljice in spoštovani ljubitelji umetnosti.

Cenjena velika umetnica, draga Marina.

Ali obstajajo naključja? Ali pa je morda vse del galaktičnega kolesja, ki ga poganjajo mala in velika dejanja ljudi? Morda je naključje, ampak natanko eno leto mineva od dneva, ko sva z veliko umetnico Marino Abramović, ki zase pravi, da je galaktičnega porekla, v Piranu sedeli na pogovoru, za katerega menim, da je eden izmed najboljših, kar sem jih kdaj posnela. Tedaj sem ji rekla, kar moram letos ponoviti: jutri je vaš rojstni dan, ampak pravijo, da prezgodnje voščilo prinaša nesrečo, zato bom voščilnico poslala jutri.

Pred letom dni sem Marini tudi rekla, da je zame eden od redkih pravih trenutkov resnice, posnetek njenega srečanja z Ulayem leta 2010 v Muzeju moderne umetnosti v New Yorku. Trenutek, ki je hkrati oseben in kozmičen. In ki predstavlja kodo – v glasbenem smislu – na skupno umetniško in življenjsko pot, ki sta jo v dvanajstih letih prehodila Marina Abramović in Frank Uwe Laysiepen.

Dvanajst let skupnega ustvarjanja, ki je prvič predstavljano tu, v Ljubljani. Zato, ker je v »najlepšem mestu na svetu« Ulay našel svojo življenjsko sopotnico Leno Pislak in ker počiva na pokopališču z najlepšim razgledom na svetu v Piranu. Naključja? Kakorkoli, Ljubljana za trenutek postaja središče umetniškega sveta.

Marina, ikonična pionirka konceptualne umetnosti in performansa, je z Ulayem dvanajst let soustvarjala umetniški prostor, ki pred tem skorajda ni obstajal, kot sta zapisali kustosinji razstave Alenka Gregorič in Felicitas Thun-Hohenstein, ki se jima za veliko delo zahvaljujem v imenu ljubiteljev umetnosti v Sloveniji in po svetu.

Končno dejanje skupnega ustvarjanja Marine in Ulaya, hoja po Velikem kitajskem zidu, je še ena od najbolj sporočilnih metafor. Vsaj zame, tudi če je umetnika nista načrtovala v tem smislu: metafora za

življenjska srečanja. Dolgi samotni hoji sledi trenutek snidenja, ki mu kmalu sledi slovo, nato pa se pot posameznika nadaljuje.

Pred letom dni sem Marino, ki je napisala in v letu 2022 posodobila manifest herojev, vprašala tudi, kakšne heroje potrebujemo danes. Svet se spreminja, in to ne na boljše. Lani mi je odgovorila, da naj si preberemo življenjepis Gandija, ki je dosegel revolucionarne spremembe brez prelivanja krvi. Pa tudi, da se mora svet naučiti odpuščati. Ne le svet, tudi posamezniki. Razstavo, ki jo odpiramo nocoj, vidim tudi kot metaforo za skupno pot, ki se začne, traja in konča, zares pa je zaključena, ko jo blagoslovi še odpuščanje.